

טראמפ צריך לממש את איומיו ולא ליפול למלכודת ההתשה

written by מאיר בן שבת | 05.04.2026

במשטר האיראני מעריכים שהזמן פועל לרעת טראמפ יותר מאשר לרעתם ולכן מעדיפים להמשיך את מלחמת ההתשה ולשלם במזומן כדי להבטיח הישג בעתיד. על-מנת להימנע מכך, על טראמפ לבצע מהלכי הכרעה שמהם הוא נמנע עד כה, כולל השמדת תשתיות לאומיות של איראן. בינתיים, למרות האיומים, כל האופציות פתוחות.

"האזור יהפוך לגיהנום לאויבינו אם ההתקפות נגד התשתיות האיראניות יתרחבו", כך אמר אתמול (ראשון) אברהים זולפקארי, דובר המטה המבצעי העליון של הכוחות המזוינים של איראן. הוא השמיע את איומיו עוד לפני האזהרה העצבנית ששיגר הנשיא טראמפ ולפיה "יום שלישי יהיה יום תחנות הכוח ויום הגשרים בחבילה אחת" אם מיצרי הורמוז לא יפתחו.

פחות מיממה לפקיעת האולטימטום שהציב הנשיא האמריקני, הסיכוי להסכמה בין וושינגטון לטהראן נראה קלוש. לא תמיד הרטוריקה הפומבית משקפת את מה שקורה בערוצי העברת המסרים, אך הפעם נראה כי הזעם אותנטי והמרחק בין הצדדים גדול. שום דבר איננו סופי ושינויים בדקה ה-90 אינם נדירים. חילופי האיומים והגידופים, יש להניח, גרמו בעיקר למתווכים למצות את מעט הזמן שנותר כדי למנוע את ההסלמה הצפויה. לפי שעה, טהרן ממשיכה להפגין קו לוחמני וחסר פשרות.

המחשה להלך הרוחות שם, ניתן היה למצוא בביקורת הקשה שהופנתה כלפי שר החוץ האיראני לשעבר, מוחמד ג'וואד זריף, בעקבות הגישה הפייסנית שהציג. במאמר שפרסם בסוף השבוע במגזין Foreign Affairs הוא הציע לחתור להסכם שלום מקיף עם ארה"ב והניח נוסחה לסיום המלחמה שכוללת מגבלות על תכנית הגרעין ופתיחת מיצרי הורמוז, בתמורה לויתורים על הסנקציות הכלכליות. התגובה להצעתו לא אחרה לבוא: בכמה עצרות בטהרן הוצתו תמונותיו ומקורבים למשטר קראו להעמידו לדין באשמת בגידה.

ראשי המשטר בטהרן מודעים למחיר הגבוה שאיראן שילמה ושהיא עלולה להוסיף ולשלם על התעקשותה. יחד עם זאת, הם מעריכים כי הזמן שחולף מגביר את הלחץ על טראמפ, לאין ערוך יותר משהוא שוחק את המשטר. לשיטתם, מלחמת ההתשה שהם מנהלים, תאלץ את וושינגטון להתגמש ותביא בסופו של דבר לויתורים מצידה שלא רק יבטיחו את שרידותו של המשטר, אלא גם ישחררו אותו מטבעת החנק הכלכלית, הכרוכה סביב צווארו. כדי להבטיח זאת או לפחות לשמר את הסיכויים לכך, הם מוכנים להמשיך לשלם במזומן.

האסטרטגיה האיראנית היא להמשיך להתיש את ארה"ב ושותפותיה באמצעות השילוב של

שליטה במצרי הורמוז, השפעה על שוק האנרגיה העולמי והמשך שיגורי הטילים לעבר ישראל ומדינות המפרץ. במקביל לכך, לנסות לזכות בהישגים טקטיים מול הכוחות שפועלים נגדה, להפיק רווחים מתקלות והסתבכויות בקרבם, להעצים את המחיר ולהגביר את המחלוקת סביב המלחמה, ע"י מאמצי תודעה ולוחמה פסיכולוגית.

בתוך כך, גורמי המשטר קשובים לנעשה בתוך הבית פנימי. הם ממשיכים להשקיע בחיזוק "תודעת הניצחון", מונעים זרימת מידע ומגבירים את הפיקוח הפנימי כדי להכשיל התארגנות להפלתו.

מה טראמפ רוצה? המסרים מצד דובריו כמו אלה שלו עצמו, ברורים למדי. הוא חותר להסכם שישלים את מה שההישגים הצבאיים המרשימים שהושגו, לא יכלו לספק, וגם ימסגר את הניצחון.

טראמפ מודע לכך שכל הסכם עם נציגי המשטר, איננו רק ויתור על השאיפה להפלתו, אלא שהוא יספק למשטר לגיטימציה ומשאבים ויסלול את הדרך להתחזקותו. מן הסתם הוא גם מניח שכל עוד יתקיים משטר זה, יהיו נציגיו אשר יהיו, הוא לא ישנה את שאיפותיו ולא יחליף את דרכו. אדרבה, המלחמה הנוכחית תספק לו הצדקה מובהקת לגישה שרק גרעין צבאי יבטיח את קיומו ובעקבות זאת הוא לא יחסוך במאמצים להגיע לכך.

לאן פני הדברים? לא יהיה זה הימור מסוכן להעריך שביממה הקרובה יניחו "גורמי-תיווך" למיניהם, בפני טראמפ או אנשיו, בקשה להאריך שוב את האולטימטום. אפשר שלצורך זה הם יציגו "מתנות" נוספות בדמות הקלות זמניות ומוגדרות במיצרי הורמוז שטהרן תהיה מוכנה לתת כדי לקנות זמן. זהו כמובן צעד נוסף ללכידתו של טראמפ במלכודת ההתשה ויש לקוות כי לא ייענה לו.

האפשרות השניה היא שהם יציגו נכונות של האיראניים להפסקת אש קצרה אך בתנאיה של איראן ² כשמיצרי הורמוז בשליטתה ³ ולא בתנאים שטראמפ קבע לכך. הפסקת-האש תוצג כחלון זמן לדיונים על הסדר הקבע. במצב כזה, המשא ומתן יתנהל כשאיראן משוחררת מהלחץ הצבאי וכהיא מחזיקה בקלף מיקוח, בעוד הלחצים מופעלים על הצד השני. טראמפ יש להניח לא ייענה להצעה כזו.

האפשרות השלישית היא הסלמה בלחץ הצבאי: שינוי מדיניות התקיפה הסלקטיבית ומעבר לתקיפת תשתיות לאומיות. איתותים לכיוון זה ניתנו בתקיפות האחרונות של ישראל וארה"ב ואליה מכוונים דבריו של טראמפ. אפשר להעריך כי השימוש בדרך זו יהיה מדוד ומבוקר וילווה בהשגרת דלת פתוחה למשא ומתן מדיני. הוא כמובן יכול להתרחש בתהליך רב שלבי, תוך קיצור מרווחי הזמן בין שלב לשלב ובעוצמות משתנות.

לתרחיש זה עלולות להיות השפעות מנוגדות בכל הקשור להתנהגות הציבור באיראן. מצד אחד הוא יכול להאיץ התקוממות אזרחית, מנגד הוא עלול ללכד את השורות לאור המעבר מפגיעה

במשטר להרס של תשתיות מדינתיות. במציאות כזו ארה"ב וישראל יצטרכו להשקיע מאמץ מיוחד בתיעול האנרגיות המקומיות להפלת המשטר.

לא לוותר על הפלת המשטר

מנקודת המבט של ישראל, מצבה האסטרטגי כיום טוב לאין ערוך מזה שבו היא היתה ערב המלחמה: היכולות האסטרטגיות של איראן ספגו פגיעה קשה, גם אם לא בלתי הפיכה, יציבות המשטר נתערערה למרות שהוא עדיין עומד על רגליו, ישראל הפגינה פעם נוספת, בפני מדינות האזור והעולם, את עוצמתה הביטחונית והיא גם מיצבה את עצמה כשותפה אסטרטגית מובילה של ארה"ב, לא כנתמכת או בת חסות.

ועם זאת, האמת ניתנה להיאמר: השינוי היסודי אותו אנו מייחלים לראות באיראן, יתרחש רק כאשר משטר האייתוללות יסיים את דרכו. בלי זאת, כל מה שהושג עלול להיות זמני.

לכן, בשום אופן אין לוותר על שאיפה זו. בכל חלופה שבה יבחר הנשיא טראמפ, האינטרס הישראלי הוא לשמר את הסנקציות על המשטר [?] כי זה מה שיוציא את ההמונים נגדו. כך נבטיח שהמערכה הנוכחית תהיה נקודת ציון נוספת בהידרדרותו של המשטר בדרך לנפילתו שגם אם תתמהמה [?] בוא תבוא.

פורסם בישראל היום, בתאריך 06 באפריל 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.